

Vynucování práva EU

Žaloby k Soudnímu dvoru EU

3 základní funkce SD EU

1. řešení sporů, ukládání sankcí
2. ústavní (správní) soud
3. zajištění jednotného výkladu práva EU

Objekty vynucování práva (vůči komu)

Vynucování

- vůči *členským státům*
- vůči *orgánům EU*
- vůči *jednotlivcům*

Vynucování práva EU

- **vůči členským státům:**
- na podnět Komise – Soudní dvůr
  - správní řízení před Komisí
  - žaloba Komise nebo čl.státu k ESD, rozsudek ESD
  - nerespektování rozs. ESD: další řízení před Komisí
  - návrh Komise ESD na uložení pokuty – pokuta ESD
- na podnět Komise – Rada
  - nadměrný schodek veřejného rozpočtu, rozh. Rady
- na podnět jednotlivce
  - předběžná otázka, odpovědnost typu Francovich
  - podnět Komisi – řízení před Komisí atd.

Vynucování práva EU - 2

- **vůči jednotlivcům**

- řízení před Komisí, rozhodnutí Komise (pokuta)
- žaloba k Tribunálu (- ESD)
- výkon rozhodnutí

- **vůči orgánům EU**

- žaloba na neplatnost aktu
- žaloba na nečinnost

Subjekty vynucování práva (kdo vynucuje)

Unijní orgány:

- KOMISE (správní řízení)
- SOUDNÍ DVŮR (soudní řízení)
- Rada – výjimečně a mimořádně

Orgány členských států:

- správní orgány, soudy

Vynucování práva vůči členským státům – obecné řízení

- Porušení unijního práva členským státem:
- **jen orgány EU**
- obecná porušení práva EU:
  - **správní řízení (Komise)**
  - **soudní řízení (SD)** (návrh Komise – **uvážení**)
  - event. **finanční postih** rozhodnutím ESD na návrh Komise
    - čl. 258, 260 a 271 SFEU
(žaloba může být podána i členským státem)

Vynucování práva vůči členským státům – finanční postih

- Následky nerespektování rozsudku SD:
  - stát se stále nepodřídil rozhodnutí SD: návrh Komise na finanční postih (čl. 260)
  - **formy pokuty:**
    - paušální částka** – podle následků, odstrašení
    - penále** (po dnech apod.) – tlak na ukončení
    - obojí zároveň**

- **výpočet penále** (denní sazba):
  - = základ **(600 EUR) x Z x T x N**
  - Z = koef. závažnosti (1 – 20)
  - T = koef. trvání (1 – 3)
  - N = koef. platební schopn. (0,3 – 25,4)
- **výpočet paušálu:**
  - = základ **(600 EUR) x počet dnů trvání**
  - minimální paušál podle tabulky

Vynucování práva vůči členským státům - **schodek**

- **Zvláštní sankční systém pro nadměrný schodek veřejných financí** (čl. 126 SFEU)
- rozhoduje Rada na doporučení Komise
- výzva nevyslyšena:
  - výzva EIB – přehodnotit úvěrovou politiku
  - kauce
  - pokuta

Vynucování práva vůči členským státům - hodnoty

Zvláštní právně politická odpovědnost podle článku 7 Smlouvy EU

1. Rozhodnutí **Rady** (4/5) o **nebezpečí** porušení základních hodnot EU
2. Rozhodnutí **Evropské rady** (jednomysl.) o tom, že **došlo k závažnému porušení**
3. Eventuální rozhodnutí **Rady** (kvalif.větš.) o **suspenzi členských práv**

- Odpovědnost typu Francovich: zcela jiná podstata

Vynucování práva EU vůči jednotlivcům

- **správní řízení:** Komise (hosp. soutěž) ukládá pokuty
- **soudní řízení:** napadení rozhodnutí Komise žalobou na neplatnost, zrušení, změnu rozhodnutí (Tribunál)
- čl. 261 (229), 263 (230)

Vynucování práva EU vůči orgánům EU

- čl. 263 – žaloba na neplatnost legislativního nebo jiného aktu EU
- neplatnost i v rámci řízení o předběžné otázce
- čl. 268 – žaloba na náhradu škody způsobené orgánem EU

Žaloba na neplatnost

Soudní dvůr jako „ústavní soud“

- čl. 263 – **žaloba na neplatnost** legislativního nebo jiného aktu EU

Soudní dvůr Evropské unie přezkoumává legalitu **legislativních aktů, aktů Rady, Komise a Evropské centrální banky**, s výjimkou doporučení a stanovisek, a rovněž aktů **Evropského parlamentu a Evropské rady**, které mají **právní účinky vůči třetím osobám**.

+ mezinárodní smlouva „vnější“

AKTIVNÍ LEGITIMACE - **privilegovaní žalobci** – žaloba podána

- (1) členskými státy nebo Evropským parlamentem, Radou nebo Komisí pro nedostatek příslušnosti, pro porušení podstatných formálních náležitostí, pro porušení Smluv nebo jakéhokoli právního předpisu týkajícího se jejich provádění anebo pro zneužití pravomoci,
- (2) Účetním dvorem, Evropskou centrální bankou a Výborem regionů k ochraně jejich práv.

Žaloba na neplatnost

- čl. 263 – **žaloba na neplatnost** legislativního nebo jiného aktu EU

NEPRIVILEGOVANÍ ŽALOBCEI – *právní zájem + těsnější vztah*

(3) Každá **fyzická nebo právnická osoba** může

podat žalobu proti aktům,

- které jsou jí určeny nebo

- které se jí bezprostředně a osobně dotýkají (konkrétní vlastnosti postiženého podniku, které ho vyčleňují z obecného okruhu adresátů aktu)

- (prakticky nesplnitelná podmínka – Plaumannův test -25/62: zvláštní vlastnosti nebo specifika faktické situace, které žalobce individualizují)

- jakož i proti právním aktům s obecnou působností (NAŘIZOVACÍ AKT - NELEGISLATIVNÍ), které se jí bezprostředně dotýkají a nevyžadují přijetí prováděcích opatření (nařízení).

Jednotlivec – časté případy

rozhodnutí Komise:

- postih za porušení soutěžních pravidel,
  - schválení kartelové dohody mezi konkurenty,
  - uložení antidumpingového cla vývozcí z nečlenského státu do EU (nařízení),
  - uložení vyrovnávacího cla vývozcí z nečlenského státu do EU, který obdržel od svého státu podporu (nařízení),
  - souhlas Komise se státní podporou

Článek 261 (*lex specialis*)

Nařízení vydaná společně Evropským parlamentem a Radou nebo Radou na základě ustanovení Smluv

mohou na Soudní dvůr Evropské unie přenést pravomoc k ***soudnímu přezkumu*** v plné jurisdikci týkající se ***sankcí***, které tato nařízení stanoví.

(nař. 1/2003)

Lhůta, účinky

Žalobu lze podat do 2 měsíců od

- vyhlášení aktu v ÚVEU,
- notifikace individuálního rozhodnutí adresátovi
- dne, kdy se subjekt (který nebyl adresátem) dozvěděl nejen o aktu jako takovém, ale o jeho přesném obsahu a odůvodnění.

Účinky rozhodnutí o neplatnosti aktu

Vyslovená neplatnost je absolutní, tedy ex tunc. U nařízení (a na základě rozšiřujícího výkladu ESD i u směrnic) lze rozhodnutím určit **přetrvávající právní následky neplatného aktu**. Neplatnost se může týkat i jen části aktu (jednotlivého ustanovení) jen je-li tato část plně oddělitelná od zbytku.

ESD nemůže dávat žádné pokyny jiným institucím a orgánům EU, jak se vyvarovat chyb, které k neplatnosti vedly.

Důvody neplatnosti

- A. Nedostatek pravomoci – absolutní, relativní vč. principu subsidiarity (C-376/98 – tabáková reklama)**
- B. Podstatné formální vady aktu (např. chybějící nebo nedostatečné odůvodnění aktu)**
- C. Porušení Smlouvy o EU, Smlouvy o fungování EU nebo pravidla k jejímu provedení (nikoli akty sekundárního práva)**
- D. Zneužití pravomoci**

Žaloba napadající sankce uložené jednotlivcům (čl. 261 SFEU)

Ustanovení článku 261 je speciálním ustanovením ve vztahu k čl. 263 a týká se zvláštního případu, kdy Komise ukládá sankce jednotlivcům na základě ustanovení nařízení, které ji k tomu zmocňují. Vzhledem k tomu, že tuto žalobu podávají jednotlivci (zpravidla podniky), je pro ni věcně příslušný Tribunál.

Soud má zde velmi široké pravomoci a může rozhodnout několikerým způsobem:

- zrušení napadeného rozhodnutí (podle kritérií čl. 263),
- změna napadeného rozhodnutí (např. snížení pokuty).

Rozhodnutí nemusí vycházet jen z objektivních znaků neplatnosti aktu, ale i z posouzení práv a zájmů účastníků.

Žaloba na nečinnost - čl. 265

Námitka nepoužitelnosti - čl. 277

Žaloba na nečinnost - čl. 265

orgán EU odmítá vydat akt (**rozhodnout**), je-li povinnost akt vydat

aktivní legitimace: jako u žaloby na neplatnost

podmínka platné žaloby: předchozí vyzvání - pak 2 + 2 měsíce

deklaratorní rozsudek (vliv na event. vymáhání náhrady škody)

Námitka nepoužitelnosti čl. 277 ("nepřímá žaloba")

V jiném řízení - akt (nařízení) se nepoužije, není objektivně neplatný

Příklad: žaloba proti správnímu rozhodnutí Komise, které se opírá o vadné nařízení – námitka nepoužitelnosti tohoto nařízení

Řízení o posudku - čl. 218 odst. 11 (mezinárodní dohody)

- slučitelnost dohody se Smlouvami,
pravomoc Unie k jejímu uzavření
- aktivní legitimace: členský stát, EP, KO,
RA

Nepřímá „žaloba“

čl. 267 – Řízení o předběžné otázce

Opravné prostředky

- JEN VE VZTAHU TRIBUNÁL – SOUDNÍ DVŮR

- kasační opravný prostředek (zrušení rozhodnutí nižšího soudu) (jen proti právnímu posouzení sporu, není to odvolání)

podává se proti konečnému rozhodnutí

nemá odkladný účinek

- přezkum - nepodávají účastníci, ale první generální advokát

vážné nebezpečí narušení jednoty nebo souladu unijního práva

- námítka třetí osoby (mimořádný opravný prostředek, zásah do zájmů)

Pravomoc a příslušnost SD EU

Soudní soustava EU: SD EU + soudy členských států

rozdělení pravomoci - podle svěřených pravomocí (co nesvěřeno, zůstává soudům členských států)

Rozdělení působnosti uvnitř SD EU

SD: spíš jako ústavní soud 600 věcí ročně

Tribunál: spíš jako správní soud 500 věcí ročně (převažují ochranné známky a soutěž)

SVS: pracovněprávní soud - 150 věcí ročně (nyní spojen s Tribunálem)

Dělba příslušnosti mezi SD a Tribunál:

- žaloby na porušení povinnosti členského státu: vždy SD
- žaloby na neplatnost a na nečinnost: jednotlivci - Tribunál, jinak SD
- žaloby na náhradu škody: Tribunál
- řízení o předběžné otázce: jen SD

Reforma Tribunálu

Posílení Tribunálu

Reforma stanoví postupný nárůst počtu soudců Tribunálu a sloučení Soudu pro veřejnou službu s Tribunálem.

2016 + 12 nových soudců a sloučení se SVS (tj. přejde 7 soudců SVS)

2019 + dalších 9 soudců

Celkový počet soudců Tribunálu: 28 + 21 + 7 (56, tj. po 2 z každého čl. st.)

Ke dni vstupu reformy v platnost, očekávanému koncem prosince 2015, se počet soudců zvýší o dvanáct. V září 2016 budou místa sedmi soudců Soudu pro veřejnou službu přenesena na Tribunál, k němuž bude v září 2019 přiděleno dalších devět soudců. Celkem to znamená 21 dodatečných soudců na konci tohoto procesu.

Více senátů – větší kapacita – racionalizace (zrušení SVS)

Důvody reformy

Reforma je reakcí na rychlý nárůst soudní agendy Tribunálu. Podle nejnovějších údajů se počet nových věcí, které jsou Tribunálu předkládány za rok, zvýšil v roce 2014 na 912 věcí oproti období před rokem 2010, kdy mu bylo předloženo méně než 600 věcí, a na konci listopadu 2015 dosáhl počet dosud neprojednaných věcí bezprecedentní výše 1 270 věcí.

Toto rychlé tempo nárůstu soudní agendy Tribunálu bude v důsledku nejnovějšího vývoje pravomocí EU pravděpodobně pokračovat, neboť je třeba počítat se soudními spory, například v bankovním sektoru.

Tribunálu bude rovněž předloženo k projednání na 200 dosud neprojednaných věcí týkajících se otázek zaměstnanců.

Přehled žalob (řízení) před soudy EU

• **PŘÍMÉ ŽALOBY**

- Porušení povinnosti členského státu (268-270)
- Mimosmluvní nebo smluvní odpovědnost EU (340),
- Rozhodčí doložka ve smlouvách (272)
- Spory mezi čl. státy (rozhodčí smlouva) (273)
- Zaměstnanecké spory (270)
- Spory z opatření Rady podle čl. 7 SEU (269)

Přehled žalob (řízení) před soudy EU - 2

- Neplatnost aktu nebo rozhodnutí org. EU (263)
- Žaloba týkající se sankcí jednotlivcům (261)
- Duševní vlastnictví (262)
- Nečinnost orgánu EU (265)

- **NEPŘÍMÉ ŽALOBY**
- Žaloba na neaplikovatelnost nařízení (277)
- Řízení o předběžné otázce (267)